

Jak se plánovala Praha?

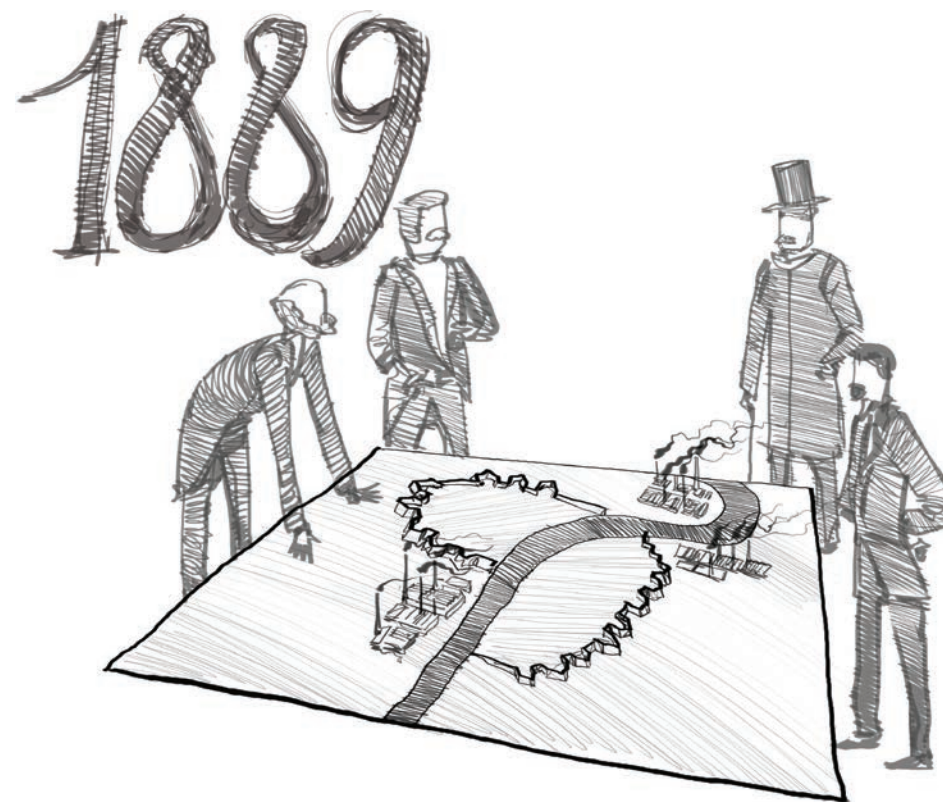
Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy (IPR Praha) je hlavním koncepčním pracovištěm v oblasti urbanismu, architektury a rozvoje hlavního města.

Veškeré jeho aktivity sledují základní cíl – učinit Prahu živým, vlivným, dynamickým a konkurenceschopným městem, které je příjemné pro život, pružně reaguje na současné potřeby obyvatel a obstojí mezi nejvyspělejšími městy v Evropě.

IPR Praha vznikl transformací v roce 2013.

Jaká je však historie plánování Prahy?

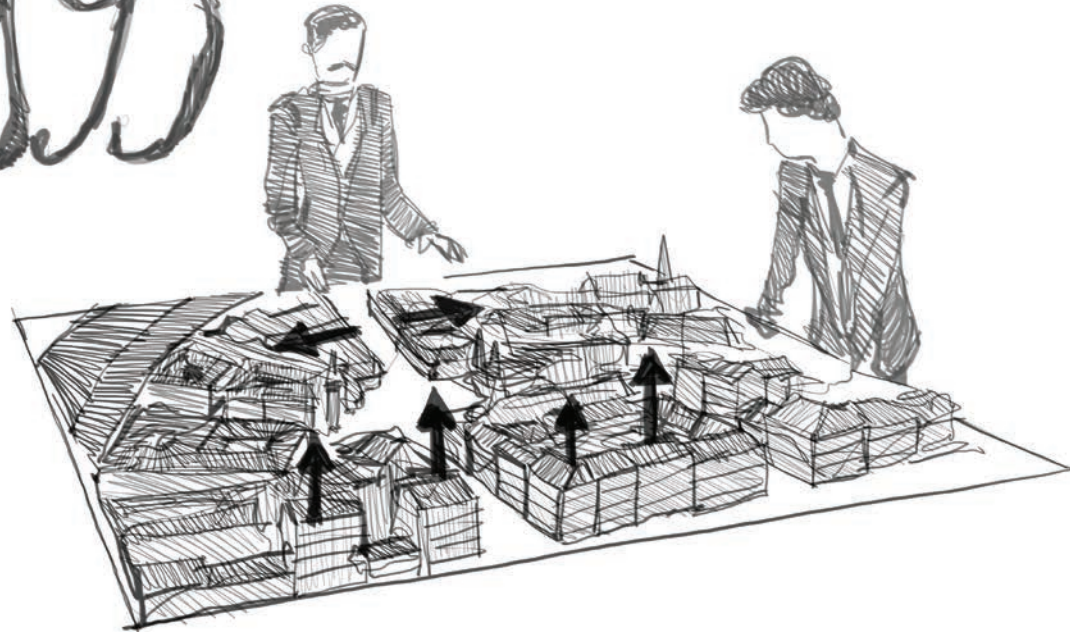
Jak se plánovalo město na počátku minulého století?

PLÁN POLOHY A VÝŠEK KRÁLOVSKÉHO HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

Koncem 19. století se především na Smíchově, v Karlíně, Libni či Holešovicích začal rozvíjet průmysl. Do hlavního města se za prací stěhovali venkované a Praha se začala rozrůstat. Brzy však bylo nutné začít řešit společné problémy jako například vodovod nebo dopravu. Právě kvůli tomu vznikl v roce 1889 vůbec první pražský regulační plán – Plán polohy a výšek královského města Prahy.

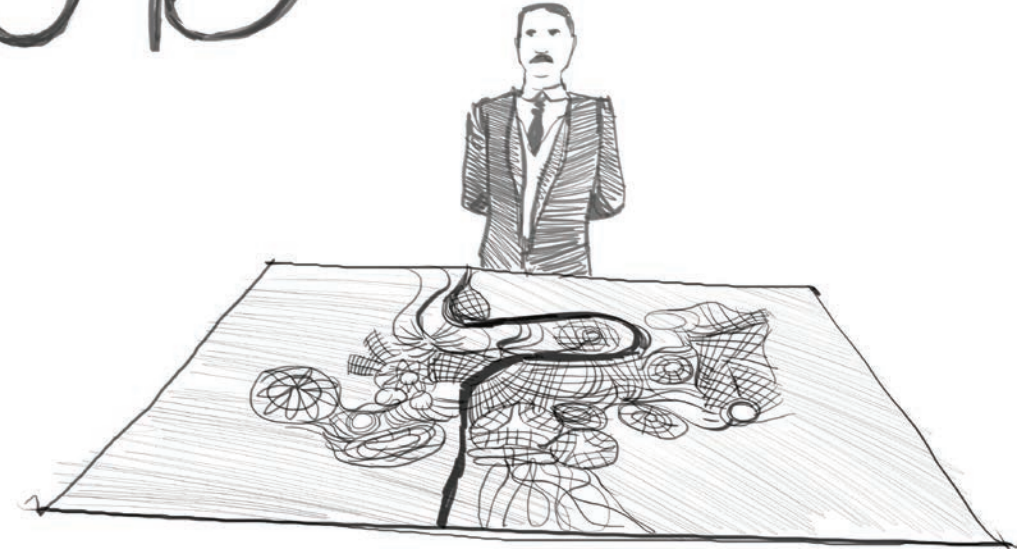
1893

PRAŽSKÁ ASANACE

V roce 1893 byl schválen Plán asanačních obvodů, jeden z podkladů rozsáhlé přestavby centra Prahy, která probíhala až do první světové války. Hlavním cílem asanace byla snaha o přeměnu centra v obchodní a administrativní čtvrť evropského formátu, ale hlavně zlepšení jeho hygienických podmínek. Právě v tomto období byla zbourána většina židovského města a naopak po vzoru francouzských bulvárů vznikla například Pařížská třída.

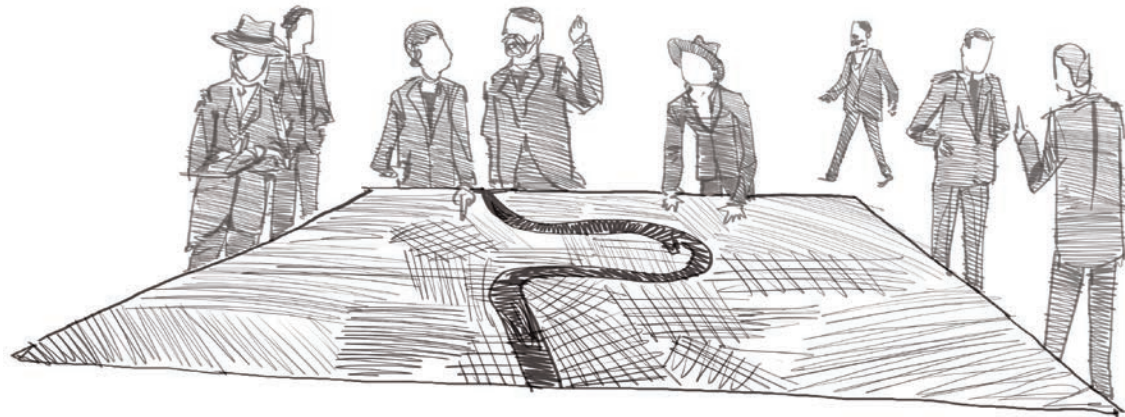
1915

IDEÁLNÍ VELKÁ PRAHA OD MAXE URBANA

V letech 1915 - 1917 vypracoval architekt a urbanista Max Urban utopickou vizi města – tzv. Ideální Velkou Prahu. Dokument přispěl k popularizaci plánování Prahy. Byl to také jeden z prvních dokumentů, který komplexně řešil celé území města. Ideální Velká Praha byla založena na přísné symetrii a geometričnosti a kladla důraz na veřejná prostranství. Častým prvkem byly zejména široké bulváry nebo velkorysá kruhová náměstí. Vize tohoto dokumentu však byla zcela nezávislá na historickém vývoji území a tehdejší stávající zástavbě.

1920

STÁTNÍ REGULAČNÍ KOMISE

Vznik Československa v roce 1918 znamenal pro Prahu velké změny. Dosud spíše provinční město se začalo rychle proměňovat v kulturní a administrativní centrum země. V roce 1920 byla v této souvislosti založena Státní regulační komise pro hlavní město Prahu a okolí. Vznikla tak první odborná kancelář zabývající se pražským urbanismem. Jejím hlavním posláním bylo zajištění jednotného stavebního rozvoje Prahy a okolí a především vytvoření regulačního a zastavovacího plánu.

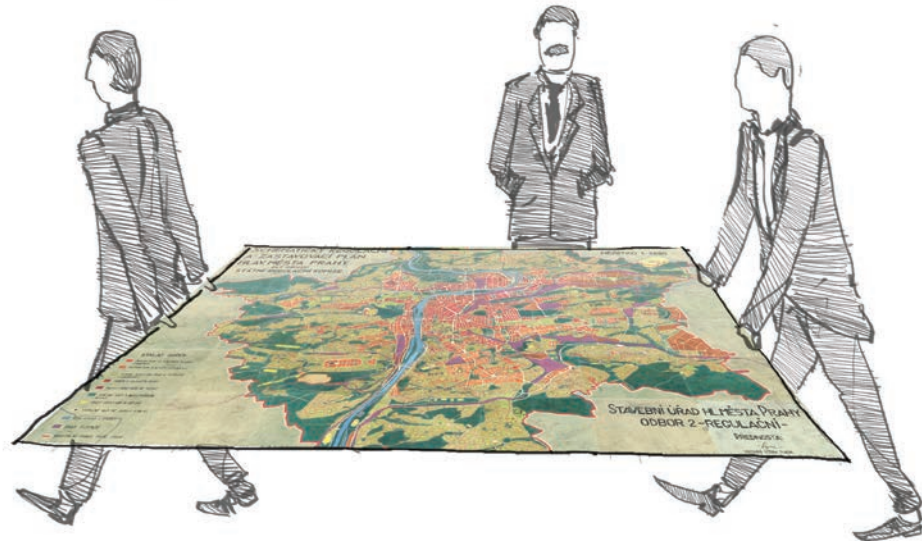
1922

VELKÁ PRAHA

V lednu 1922 se k Praze (Staré a Nové Město, Malá Strana, Hradčany, Josefov, Vyšehrad, Holešovice-Bubny a Libeň) připojilo dalších 37 okrajových měst a předměstských obcí. Některé z nich byly již v té době velkými městy (např. Vinohrady 83 000 obyvatel). Pro nový administrativní celek se vžilo pojmenování Velká Praha. Pro územní plánování to byl významný krok, protože od té doby mohli architekti plánovat město jako celek s jednotným výrazem a propojenou infrastrukturou.

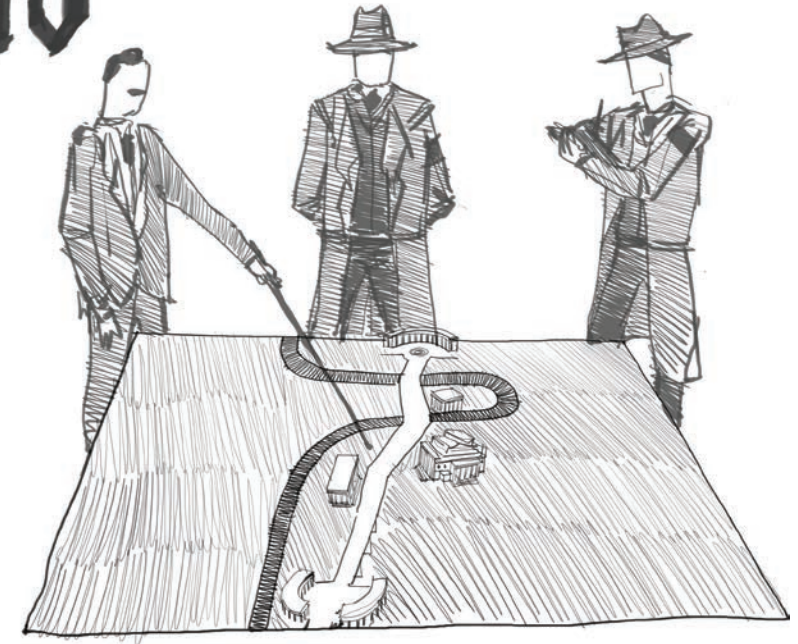
1929

PRVNÍ REGULAČNÍ A ZASTAVOVACÍ PLÁN HL. M. PRAHY

Vytvořit ucelený regulační plán Prahy bylo jedním z hlavních cílů první odborné kanceláře zabývající se pražským urbanismem – Státní regulační komise. Na jednotlivé části města byly vypsané architektonické soutěže. Přes velké potíže, se kterými se Státní regulační komise potýkala, byl v roce 1929 dokončen Schematický regulační a zastavovací plán hl. m. Prahy. Ten však nikdy nebyl schválen, protože se na něj sneslo mnoho námitek ze strany jednotlivců i městských částí.

1940

PLANUNGSKOMMISSION

V průběhu 2. světové války nahradila zaniklou Státní regulační komisi protektorátní Planungskommission für die Hauptstadt Prag und Umgebung. Za pět let práce za sebou komise zanechala hlavně dopravní a urbanistické studie, celkový územní plán však vypracovat nestačila. Její výstupy měly spíše akademický a idealistický charakter. Jedním z největších projektů komise byla severojižní magistrála, kterou měl křížit široký bulvár vedoucí od Vítkova k náměstí Republiky. Severojižní magistrála byla realizována v sedmdesátých letech. Podrobně rozpracován byl také projekt tzv. Severního Města, který byl předobrazem dnešního sídliště Bohnice.

1945

PLÁNOVACÍ KOMISE PRO HLAVNÍ MĚSTO PRAHU

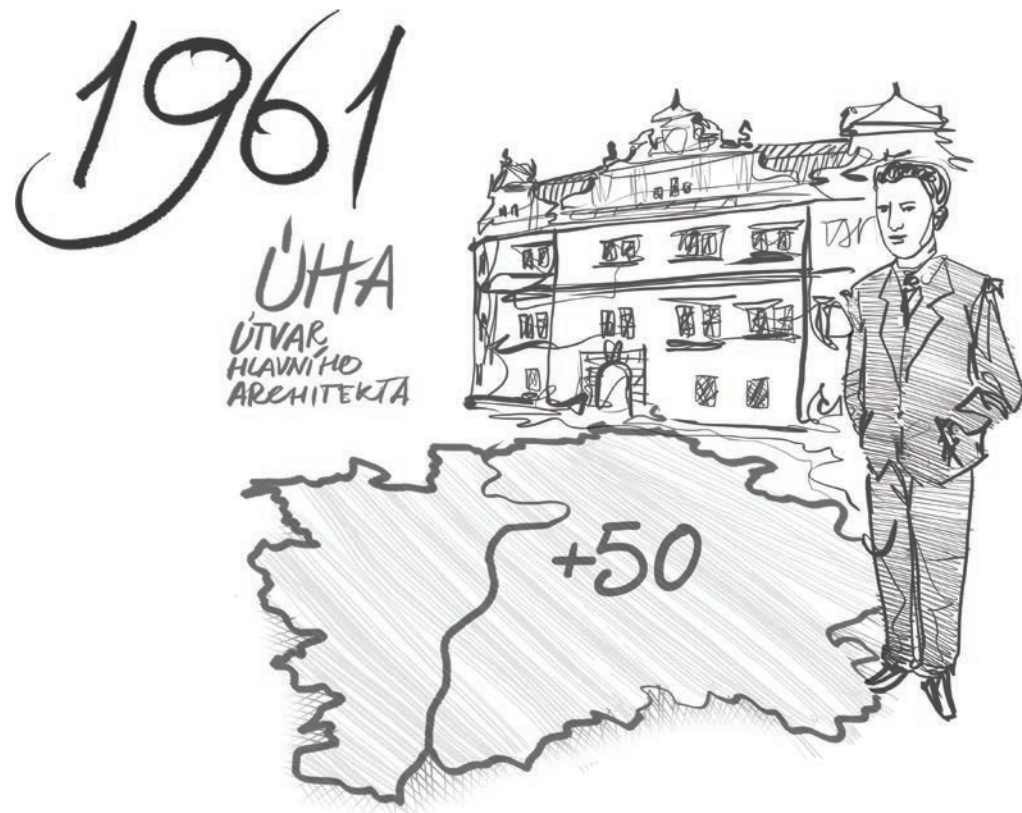
Po skončení války na jaře 1945 začala komise fungovat pod českým názvem Plánovací komise pro hlavní město Prahu a okolí. Jejím posláním bylo nejprve zajistit poválečnou stavební obnovu. Po únorovém převratu v roce 1948 pak dostala od komunistické vlády zadání vytvořit směrný územní plán, který by odpovídal novým politickým požadavkům. Členové komise se soustředili hlavně na dopravní otázky. Zkombinovali několik starších projektů, jako Petřínskou komunikaci nebo severojižní magistrálu, společně s prvním návrhem vnějšího okruhu. Ani tento plán však nebyl přijat a Plánovací komise zanikla při zřízení krajů v roce 1949, kdy agendu územního plánování převzal stejnojmenný odbor při Ústředním národním výboru.

1951

KANCELÁŘ PRO ÚZEMNÍ PLÁN

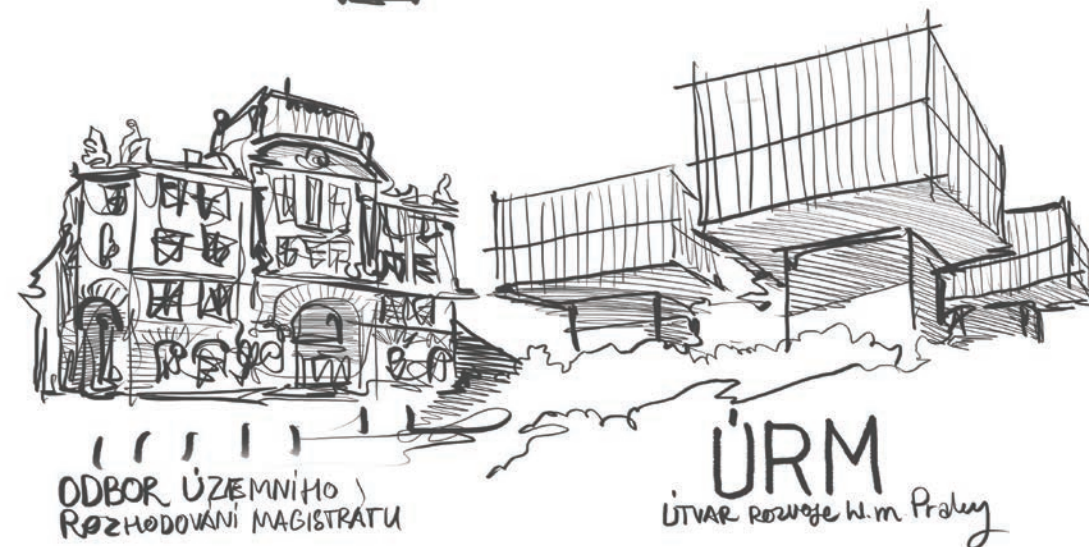
Po celá 50. léta stála Praha, na rozdíl od průmyslových měst, mimo hlavní zájem vlády. V roce 1951 přesto vznikla samostatná Kancelář pro územní plán, která měla řešit především otázky dopravy a bydlení. Návrh Směrného územního plánu, který měl proměnit Prahu v socialistické město, byl schválen v 60. letech. Kancelář pro územní plán se zapsala do dějin Prahy také tím, že Státnímu ústavu pro rekonstrukce památkových měst a objektů zadala vypracování stavebně historických průzkumů pražského jádra Prahy. Ty jsou dodnes neocenitelným pramenem v bádání o stavebním vývoji města.

ÚTVAR HLAVNÍHO ARCHITEKTA

Roku 1961 byl založen Útvar hlavního architekta (ÚHA), kde pracovaly týmy architektů, dopravních inženýrů, demografů a zeměměřičů. Pod vlajkou tohoto útvaru probíhalo dokončování územního plánu z roku 1952. Definitivní návrh plánu schválila vláda v roce 1964. Během 60. a 70. let se Praha rozrostla o několik desítek obcí – nejprve se roku 1968 k Praze připojila dvacítká obcí a o šest let později pak dalších třicet. Rozloha Prahy tím narostla na současných necelých 500 km². Od počátku 70. let útvar sídlil v Martinickém paláci na Hradčanském náměstí.

1994

ÚTVAR ROZVOJE HL. M. PRAHY

Po roce 1989 veřejnost vnímala Útvar hlavního architekta jako produkt socialistického systému. Proto přišla v červenci 1994 jeho přeměna do dvou organizací: Útvaru rozvoje hl. m. Prahy (ÚRM), zodpovědného za zpracování územního plánu, a Odboru územního rozhodování Magistrátu hl. m. Prahy, který zajišťoval územní rozhodování v přenesené působnosti. První polistopadový územní plán pro celé území Prahy, tzv. Územní plán Sídelního útvaru hl. m. Prahy, byl schválen v létě 1999. Do dnešních dnů jich bylo navrženo na 3000 jeho změn. V roce 2007 se Útvar rozvoje hl. m. Prahy přesunul z Hradčan do Pragerových „kostek“ v areálu Emauz, kde sídlí dodnes. Roku 2012 Zastupitelstvo hl. m. Prahy zrušilo v té době připravovaný nový územní plán a rozhodlo o pořízení nového územního plánu, tzv. Metropolitního plánu, podle nového zadání.

INSTITUT PLÁNOVÁNÍ A ROZVOJE HL. M. PRAHY

Roku 2013 se Útvar rozvoje hl. m. Prahy transformoval v Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy (IPR Praha). Cílem je vrátit Prahu mezi nejvyspělejší evropské metropole. Vznikla zde nová koncepční pracoviště – Kancelář metropolitního plánu a Kancelář veřejného prostoru, jejichž společným cílem je vrátit do oblasti rozvoje města důraz na vysokou kvalitu života. Pro kvalitní plánování a správu města je nezbytné srozumitelně a otevřeně komunikovat a spolupracovat s městskými částmi, odbornou i laickou veřejností a dalšími aktéry. Proto je dnes nedílnou součástí činnosti IPR Praha např. organizace seminářů a workshopů pro městské části nebo pořádání výstav, diskuzí a přednášek pro veřejnost.

Více informací na webových stránkách:

www.ippraha.cz

facebook.com/ippraha

twitter.com/ippraha